

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 24.4.2007
KOM(2007) 210 lõplik

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ
(tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta)
rakendamise kohta, sealhulgas tootja otsese vastutuse kehtestamise analüüs**

EESSÕNA

Teatise I osas antakse aru Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ (tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta) rakendamise kohta.

II osas käsitletakse tootja otsese vastutuse kehtestamist ELi õigusaktides.

SISUKORD

EESSÕNA.....	2
I osa – Rakendamisaruanne.....	4
1. Sissejuhatus.....	4
2. Reguleerimisala ja mõisted – artikkel 1.....	4
3. Lepingule vastavus – artikkel 2.....	5
4. Tarbija õigused – artikkel 3.....	6
5. Õigus hüvitusele – artikkel 4.....	8
6. Tähtajad – artikli 5 lõige 1.....	8
7. Teatamiskohustus – artikli 5 lõige 2.....	8
8. Tõendamiskohustus – artikli 5 lõige 3.....	9
9. Tarbijagarantiid – artikkel 6.....	9
10. Sätete kohustuslikkus – artikli 7 lõiked 1 ja 2.....	9
11. Kasutatud kaup – artikli 7 lõige 1.....	10
12. Järeldused.....	10
II osa – Tootja otsene vastutus.....	10
13. Kehtivad riiklikud eeskirjad.....	10
14. Võimalik mõju.....	11
15. Järeldused.....	11
I LISA.....	12
II LISA.....	15

I OSA – RAKENDAMISARUANNE

1. SISSEJUHATUS

Kõik liikmesriigid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta¹ (edaspidi „direktiiv”) siseriiklikesse õigusaktidesse üle võtnud (vt I lisa). Käesolevas dokumendis (edaspidi „aruanne”) annab komisjon aru direktiivi rakendamise kohta ja käsitleb tootja otsese vastutuse kehtestamist, nagu on sätestatud artiklis 12.

Aruandes ei käsitleta direktiivi ülevõtmist Bulgaaria ja Rumeenia õigusaktidesse. Kõnealuste liikmesriikide ülevõtmismeetmed, millest nad teatasid vastavalt ühinemislepingus sätestatule,² on siiski esitatud I lisas.

Aruandes käsitletakse ka seda, kuidas liikmesriigid on kasutanud võimalust kehtestada tähtaeg, mille jooksul puuduse avastanud tarbija peab müüjat teavitama, nagu on nõutud artikli 5 lõikes 2. Lisaks on komisjon avaldanud roheline raamatu ühenduse tarbijaõigustiku läbivaatamise kohta (edaspidi „roheline raamat”).³ Komisjon esitab seal avalikuks aruteluks mitu valdkondadevahelist küsimust. Need hõlmavad lünki ja regulatiivseid puudusi (sealhulgas need, mis tulenevad direktiivist), mille komisjon on ühenduse tarbijaõigustiku⁴ läbivaatamisel kindlaks teinud. Komisjon kutsub kõiki huvitatud isikuid arvamust avaldama.

Komisjon on direktiivi riiklikku ülevõtmist uurides kasutanud sageli tõlkeid. Mõned käesolevas aruandes esitatud probleemid võivad tuleneda tõlkest.

2. REGULEERIMISALA JA MÕISTED – ARTIKKEL 1

Mõisted „tarbija” ja „müüja” on sätestatud mitte ainult direktiivis, vaid ka muudes tarbijakaitset käsitlevates ühenduse õigusaktides. Kõnealuste mõistete erinevustest tulenevaid probleeme käsitletakse rohelises raamatus.

Mõiste „tootja” artikli 1 lõike 2 punktis d ei ole konkreetseid probleeme tekitanud. Üldiselt on enamik liikmesriike direktiivis kasutatud sõnastust täpselt järginud. Tšehhi Vabariigi ja Poola õigusaktid vajavad siiski selgitamist. Kreeka, Rootsi ja Taani ei ole kõnealuse mõiste ülevõtmise kohta komisjonile teavet esitanud. Lätis on mõiste ulatust laiendatud isikutele, kes uuendavad kaupu müügiks.

Direktiivi reguleerimisala on kindlaks määratud mõistega „tarbekaup” artikli 1 lõike 2 punktis b. Samas artiklis tehakse erandeid kauba suhtes, mida müüakse täitemenetluse käigus või muul seadusest tuleneval viisil, vee ja gaasi suhtes, kui neid ei panda müüki piiratud mahus või kindlaksmääratud koguses, ning elektri suhtes. Liikmesriigid on kõnealuse mõiste üle võtnud erinevalt. Mitu liikmesriiki on järginud direktiivi, samal ajal kui teised ei ole erandit kasutanud ja kohaldavad asjaomast õigusakti kogu vallasvara suhtes. Lisaks sellele

¹ EÜT L 171 7.7.1999, lk 12.

² ELT L 157 21.6.2005, lk 11.

³ KOM(2006) 744 lõplik.

⁴ II lisas on esitatud läbivaadatavate direktiivide loetelu.

kohaldatakse Austrias ja Portugalis asjaomast õigusakti ka kinnisvara tarbijale müügi suhtes. Kreeka ja Sloveenia ei ole esitanud teavet kõnealuse mõiste ülevõtmise kohta.

Artikli 1 lõikega 4 laiendatakse direktiivi reguleerimisala valmistatavate või toodetavate tarbekaupade tarnelepingutele. Nimetatud sätte on õigesti üle võetud enamikus liikmesriikides. Kreekas ja Tšehhi Vabariigis ei vasta ülevõtmine siiski artikli 1 lõikele 4 ja vajab selgitamist. Leedu ja Ungari ei ole kõnealust laiendust üle võtnud. Nende riikide õigusakte võib siiski tõlgendada nii, et tarbijalepingud hõlmavad valmistatavaid või toodetavaid kaupu. Läti ja Sloveenia ülevõtmismeetmeid kohaldatakse teenuste suhtes, mis muudab kõnealuse artikli otsese ülevõtmise mittevajalikuks. Näib et Eesti, sätestades õigusaktides valmistatavate kaupadega seotud tingimused, on artikli 1 lõike 4 üle võtnud direktiivi tähendusest kitsamalt.

Artikli 1 lõike 3 kohaselt võivad liikmesriigid sätestada, et mõiste „tarbekaup” ei hõlma „kasutatud kaupa, mis müüakse avalikul enampakkumisel, kus tarbijad saavad isiklikult osaleda”. Prantsusmaa, Saksamaa, Soome, Ungari ja Ühendkuningriik on kõnealust võimalust kasutanud. Hispaania on kehtestanud piiratuma erandi, viidates üksnes „haldusasutuste korraldatud enampakkumistele”. Itaalia, Rootsi ja Taani ei ole kõnealust võimalust kasutanud, vaid piiravad hoopis müüja vastutust kõnealuste avalikel enampakkumistel müüdavate kaupade puhul.

Hispaania, Kreeka, Prantsusmaa, Rootsi, Sloveenia, Taani, Tšehhi Vabariik ja Ungari ei ole esitanud komisjonile teavet artikli 1 lõike 2 punktis e toodud mõiste „garantii” ülevõtmise kohta. Kõnealuse mõiste ülevõtmine Lätis, Poolas ja Soomes tundub olevat ebapiisav ja vajab selgitamist. Portugal ja Saksamaa on laiendanud kõnealust mõistet tarbijatele pakutavatele muudele garantiidele.

3. LEPINGULE VASTAVUS – ARTIKKEL 2

Artikkel 2 ühtlustab siseriiklikke õigusakte, mis käsitlevad kauba lepingule mittevastavust. Müüja peab tarbijale üle andma lepingule vastava tarbekauba (artikli 2 lõige 1). Artikli 2 lõike 2 kohaselt käsitletakse kaupa lepingule vastavana, kui see vastab punktides a–d loetletud nõuetele. Ülevõtmist kontrollides on ilmnenu, et kõnealune artikkel on üldiselt põhjustanud mõningaid probleeme. On täheldatud teatavaid lahknevusi direktiivi ja ülevõtvate õigusaktide vahel. Kreeka, Läti, Madalmaad, Malta, Portugal, Sloveenia ja Ühendkuningriik on reguleerinud nimetatud nõudeid negatiivselt (s.o kaupa ei peeta lepingule vastavaks, kui see ei vasta teatud standarditele), teised liikmesriigid ei ole sõnastanud siseriiklikke eeskirju eeldustena (nt Austria). Mõlemal juhul kajastavad siseriiklikud õigusaktid direktiivi õigesti. Saksamaa õigusaktide kohaselt tunduvad vastavuskriteeriumid olevat mitte kumulatiivsed, vaid pigem reastatud tähtsuse järjekorras, mis vajab selgitamist. Selgitust on vaja Slovakkialt, kes tundub mitte kasutavat lepingule vastava kauba mõistet.

Artikli 2 lõike 2 punktide a–d ülevõtmine ei ole tõsiseid probleeme põhjustanud. Mõne liikmesriigi õigusaktid vajavad siiski täiendavat selgitamist. Sloveenia on kehtestanud piirangu kauba käsitlemisel lepingule vastavana seoses punktis a nimetatud näidiste ja mudelitega ning Tšehhi Vabariigis ei viidata otseselt näidistele ega mudelitele. Seoses lõike 2 punktiga b on Itaalia, Läti, Malta, Rootsi ja Sloveenia õigusaktide kohaselt müüja jaoks siduv kauba konkreetne kasutusotstarve, isegi kui müüja ei ole nimetatud otstarvet sõnaselgelt heaks kiitnud. Hispaania, Madalmaad ja Saksamaa on vastupidiselt sätestanud, et lepingus tuleb konkreetne otstarve sõnaselgelt heaks kiita.

Artikli 2 lõike 2 punktide c ja d puhul ei ole mõne liikmesriigi õigusaktid piisavalt selged ja seetõttu võidakse neid tõlgendada viisil, mis ei pruugi olla kooskõlas direktiiviga. Näiteks Madalmaades ei sätestatud ülevõtmisel sõnaselgelt, et tarbija põhjendatud eelduste hindamisel tuleks arvesse võtta tootja ja tootja esindajate avaldusi ning Sloveenia puhul ei viidata tootja esindajatele. Samuti on mõni liikmesriik lisanud täiendavaid nõudeid selle kohta, millal peetakse kaupa lepingule vastavaks, nt Küpros nõuab varuosade, tarvikute ja erialatehnikute kättesaadavust.

Artikli 2 lõikes 3 on sätestatud asjaolud, mille puhul müüja võidakse vabastada vastutusest kauba lepingule mittevastavuse eest. Enamik liikmesriike on selle nõuetekohaselt üle võtnud. Mõned (nt Austria ja Kreeka) on muutnud nimetatud sätet viisil, mis ei ole tarbijatele vähem soodne. Rootsi ei ole kõnealuse artikli ülevõtmisest teatanud.

Ajahetk, mil tarbija peab olema teadlik kauba lepingule mittevastavusest, et müüja vastutaks, erineb mõnes liikmesriigis direktiivis sätestatud tarbija kahjuks. Austria ega Poola õigusaktides ei ole kõnealust hetke üldse märgitud, mis võib kaasa tuua tarbijale ebasoodsa tõlgendamise. Luksemburgis ei või tarbija esitada pretensioone puuduste kohta, millest ta oli teadlik või oleks pidanud olema teadlik kauba üleandmise ajal. Sellest tingituna võib tarbija juhul, kui ta kaupa viivitamata ei tagasta, kaotada kõik õigused seoses ilmsete puudustega, mida ta oleks pidanud avastama.

Enamik liikmesriike on täpselt üle võtnud artikli 2 lõike 4 müüja vabastamise kohta vastutusest üldsusele tehtud avalduste eest. Mitmed neist (nt Kreeka, Sloveenia ja Tšehhi Vabariik) on kasutanud minimaalse ühtlustamise klauslit ja võtnud üle vaid mõned vabastamiskriteeriumid või mitte ühtegi neist. Portugali õigusaktid vajavad täiendavat selgitamist, kuna need võimaldavad lepinguosalistel piirata müüja vastutust lepingutingimusega.

Artikli 2 lõige 5, mille kohaselt ebaõiget paigaldamist ja paigaldusjuhendite puudulikkust käsitletakse samaväärsena lepingule mittevastavusega, ei ole põhjendanud erilisi tõlgendusprobleeme ja on sõna-sõnalt üle võetud enamiku liikmesriikide poolt. Teised liikmesriigid (nt Taani ja Ühendkuningriik) on kõnealuse sätte üle võtnud kaudselt, mis tõstatab küsimuse, kas direktiivi on rakendatud nõuetekohaselt. Leedu ja Sloveenia ei ole ülevõtmisest komisjonile teatanud.

4. TARBIJA ÕIGUSED – ARTIKKEL 3

Artikkel 3, millega on kehtestatud müüja lepinguline vastutus tarbija ees kõigi lepingule mittevastavuste eest, mis esinevad kauba üleandmise ajal, annab kauba lepingule mittevastavuse korral tarbijale müüja ees teatavad õigused (edaspidi „õiguslik garantii”). Direktiivis ei ole sätestatud kauba üleandmise mõistet ega lahendatud riski ülemineku küsimust. Kõik liikmesriigid on kõnealuse vastutuse sätestanud. Mõned siseriiklikud õigusaktid kalduvad siiski direktiivist kõrvale ajahetke suhtes, mis on vajalik lepingule mittevastavuse hindamiseks. Näiteks Läti õigusaktide kohaselt peab kaup vastama lepingule müügi hetkel, aga Ungari õigusaktides kasutatakse mõistet „toimimisaeg”. Tuleb selgitada, kas nimetatud mõisted vastavad direktiivile. Soome eeskirjade kohaselt tuleks lepingule vastavust hinnata riski ülemineku ajal, mis võib mõnikord toimuda enne kauba üleandmist (nt kui ostja viivitab kauba äraviimisega või kui kauba üleandmine tema tõttu viibib). Rootsi ei teatanud kõnealuse sätte ülevõtmismeetmetest. Üleandmise võimalikku määratlemist ELi tasandil käsitletakse rohelises raamatus.

Artikli 3 lõiked 2 ja 5 ei ole üldjuhul erilisi probleeme põhjustanud ning enamik liikmesriike on direktiiviga ettenähtud parandusmeetmed täpselt üle võtnud. Teatavad liikmesriigid on siiski kasutanud minimaalse ühtlustamise klauslit ja kehtestanud tarbijale soodsaid teisendeid. Kreekas, Leedus, Portugalis ja Sloveenias⁵ võivad tarbijad vabalt valida kõigi parandusmeetmete vahel. Mõnes teises riigis on tarbija valik piiratum, aga siiski laiem kui direktiivis (vt altpoolt). Soome on kehtestanud täiendavad tarbija õigused: kõrvaldada mittevastavus ise ja pidada tasust kinni. Viimane võimalus on ette nähtud ka Rootsi õigusaktides. Vastupidiselt sellele tundub Leedul seoses toiduainetega olevat ette nähtud üksnes kaks parandusmeetet.

Tundub, et Tšehhis ei antud ülevõtmisel tarbijale õigust saada hinnaalandust või tühistada leping, kui müüja ei ole kaupa parandanud või asendanud ilma tarbijale märkimisväärseid ebamugavusi põhjustamata. Slovakkias ei ole tarbijale antud otseseid õigusi juhuks, kui müüja ei ole kohaldanud parandusmeetet mõistliku aja jooksul.

Artikli 3 lõikega 3 kehtestatakse põhjendatuse kriteeriumid, et teha kindlaks, kas müüja on kohustatud nõustuma tarbija nõutud konkreetse parandusmeetmega. See on põhjustanud tõlgendusprobleeme. Ei ole selge, kas põhjendatuse kriteeriumid kehtivad ainult parandamise ja asendamise vahelise valiku või ka muude parandusmeetmete (s.o hinna alandamine ja lepingu tühistamine) suhtes. Mõni liikmesriik on täpsustanud kriteeriumide kohaldamisala või kehtestanud teisendid. Näiteks Saksamaa ülevõtmismeetmete kohaselt kohaldatakse kriteeriume ainult valiku tegemisel parandamise ja asendamise vahel, aga Iirimaa ja Ühendkuningriigi õigusaktides on sõnaselgelt sätestatud, et kõne alla tulevad kõik parandusmeetmed. Luksemburg ja Tšehhi Vabariik ei ole direktiivis sätestatud põhjendatuse kriteeriume üle võtnud.

Enamik liikmesriike on sõna-sõnalt üle võtnud artikli 3 lõike 3 viimase lõigu, mille kohaselt parandamine või asendamine peab toimuma mõistliku aja jooksul ning ilma märkimisväärsete ebamugavusteta tarbijale. Sloveenia on siiski sätestanud laiemat kaitset, kehtestades müüjale mis tahes parandusmeetme taotluse täitmiseks konkreetse tähtaja (kuni kaheksa päeva). Poola ja Leedu õigusaktides ei viidata tarbija ebamugavustele ja need vajavad selgitamist. Saksamaa ei ole kõnealuse sätte ülevõtmismeetmetest teatanud.

Parandusmeetet tuleb pakkuda tasuta ja müüja peab kandma posti-, tööjõu- ja materjalikulud (artikli 3 lõige 4). Enamik liikmesriike on kõnealuse nõude ja sellega kaasneva mõiste „tasuta” nõuetekohaselt üle võtnud. Mõni on siiski eelistanud konkreetset mõistet mitte üle võtta, vaid sätestada üksnes üldise kohustuse pakkuda parandusmeetmeid tasuta (nt Rootsi ja Tšehhi Vabariik). Saksamaa õigusaktides on sätestatud, et kui tarbekaup viiakse lepinguga vastavusse asendamise teel, võib müüja nõuda tarbijalt hüvitust algselt üle antud ja defektseks osutunud kauba kasutamise eest. Kõnealune õigusakt tundub olevat direktiiviga kokkusobimatu.⁶

Artikli 3 lõike 6 kohaselt ei ole tarbijal õigust lepingut tühistada juhul, kui lepingule mittevastavus on väike. Enamik liikmesriike on nimetatud piirangu üle võtnud. Üksnes Eesti, Portugal, Tšehhi Vabariik ja Ühendkuningriik on kasutanud minimaalse ühtlustamise klauslit ja andnud tarbijale võimaluse tühistada leping isegi väikeste mittevastavuste puhul.

⁵ Sloveenias ei saa lepingut tühistada enne, kui müüjal on olnud mõistliku aja jooksul võimalik pakkuda parandamist.

⁶ Kõnealust küsimust arutab Euroopa Kohus kohtuasjas C-404/06 (menetluses).

5. ÕIGUS HÜVITUSELE – ARTIKKEL 4

Artiklis 4 on sätestatud, et lõppmüüjal, kes on tarbija ees vastutav lepingule mittevastavuse eest, on õigus nõuda parandusmeetmeid lepinguahela eelmistelt müüjatelt või tootjalt. Paljud liikmesriigid on kõnealuse sätte täpselt üle võtnud. Enamik neist viitavad kõnealuse nõude puhul üldises lepinguõiguses sätestatud täpsetele tingimustele ja nõuetele (nt Austria ja Portugal), samal ajal kui teised on otsustanud reguleerida nimetatud nõuet vahetult ülevõtmismeetmete abil (nt Itaalia ja Ungari). Paljud liikmesriigid on siiski otsustanud toetuda üksnes üldistele lepingupõhimõtetele ega ole nimetatud sätet üle võtnud (nt Taani ja Ühendkuningriik). Mõlemad nimetatud ülevõtmismeetmed on piisavad, kuni need ei piira direktiivis sätestatud lõppmüüja õigusi. Sloveenia ei ole ülevõtmismeetmetest teatanud.

6. TÄHTAJAD – ARTIKLI 5 LÕIGE 1

Müüja vastutab artikli 3 alusel juhul, kui lepingule mittevastavus ilmneb kahe aasta jooksul alates kauba üleandmisest (artikli 5 lõige 1). Enamik liikmesriike on nimetatud sätte sõna-sõnalt üle võtnud. Teised on otsustanud tugineda tähtajale, mis on nende lepinguõiguse järgi üldjuhul kohaldatav: Soome (kolm aastat kauba üleandmisest), Iirimaa ja Ühendkuningriik (mõlema riigi puhul kuus aastat). Madalmaad on üle võtnud kaheaastase tähtaja alates puudusest teatamisest. Tšehhi Vabariigis sõltub tähtaeg müüdava kauba liigist (tarbekaubad – kaks aastat, toiduained – kolm nädalat, toidukaubad – kaheksa päeva), mis vajab selgitamist. Näib, et Portugali õigusaktides jääb kaitse tase direktiivis ettenähtust madalamale, kõnealuse õigusakti kohaselt tuleb hagi esitada kuue kuu jooksul alates hetkest, kui tarbija teatas müüjale puudusest.

Nagu on sätestatud kaheksateistkümnendas põhjenduses, on paljud liikmesriigid kehtestanud erieeskirjad müüja vastutuse tähtaja pikendamiseks aja võrra, mil püütakse puudust parandada (nt Belgia, Tšehhi Vabariik).

7. TEATAMISKOHUSTUS – ARTIKLI 5 LÕIGE 2

Direktiiv võimaldab liikmesriikidel sätestada, et tarbija peab oma õiguste kasutamiseks teavitama müüjat lepingule mittevastavusest kindla aja jooksul (vähemalt kaks kuud alates lepingule mittevastavuse avastamisest – artikli 5 lõige 2).

Seoses kõnealuse küsimusega on kõik liikmesriigid oma ülevõtmismeetmetest teatanud. Kuusteist liikmesriiki on otsustanud teatamisnõude sätestada. Mõned neist liikmesriikidest loobuvad nimetatud kohustusest teatud asjaoludel (nt Soome, Taani – kui müüja ei tegutsenud heas usus või müüja raske hooletuse puhul, Itaalia – kui müüja teadis puudusest). Belgia õigusaktides on sätestatud teisend, mille kohaselt lepinguosalisel saavad kindlaks määrata teatamistähtaja olemasolu ja pikkuse (kuid see peab olema vähemalt kaks kuud) ning teatamata jätmise tagajärjed. Slovakkia õigusaktides on sätestatud, et tarbija on kohustatud puudusest teatama „asjatu viivitusega”, mida võib tõlgendada lühemana kui kaks kuud. Kõnealust võimalust on otsustanud mitte kasutada Austria, Iirimaa, Kreeka, Läti, Luksemburg, Prantsusmaa, Saksamaa, Tšehhi Vabariik ja Ühendkuningriik.

8. TÕENDAMISKOHUSTUS – ARTIKLI 5 LÕIGE 3

Lepingule mittevastavus, mis tuleb ilmsiks kuue kuu jooksul alates kauba üleandmisest, loetakse esinenuks üleandmise hetkel, välja arvatud juhul, kui käesolev eeldus ei ole kooskõlas kauba laadi või lepingule mittevastavuse laadiga (artikli 5 lõige 3). Enamik liikmesriike on kõnealuse sätte õigesti üle võtnud. Mõned on kasutanud minimaalse ühtlustamise klauslit ja kehtestanud tarbijale soodsaid teisendeid. Portugal on pikendanud ümberlükatava eelduse kestust kuult kuult kahele aastale. Luksemburgis, Poolas ja Sloveenias kohaldatakse seda eeldust olukordades, kus see ei ole kooskõlas kauba laadi või lepingule mittevastavuse laadiga. Leedu ei ole kõnealuse küsimusega seoses ülevõtmismeetmetest teatanud.

9. TARBIJAGARANTIID – ARTIKKEL 6

Müüja või tootja võib anda tarbijale vabatahtlikult garantii, mis ületab õiguslikku garantiid. Kõnealune kommertsгарантиi peab vastama artiklis 6 sätestatud põhinõuetele. See peab olema õiguslikult siduv (artikli 6 lõige 1) ja selles esitatakse tarbijale kindel teave (artikli 6 lõige 2). Tarbija taotluse korral tuleb kommertsгарантиi esitada kirjalikult või muul püsival andmekandjal. Tarbija võib alati kommertsгарантиile toetuda, isegi kui see ei vasta direktiivi eeskirjadele.

Kõnealused sätted on kõikides liikmesriikides üle võetud sõna-sõnalt või väga sarnasel kujul. Mõned liikmesriigid on täiendanud direktiivi eeskirju tarbijale soodsalt. Näiteks Malta on sätestanud täiendavad sisulised eeskirjad kommertsгарантиide kohta ja Eesti on sätestanud ettekirjutamata eeskirjad garantii sisu kohta. Sloveenia ja Ungari jätkavad kohustuslike garantiide kasutamist ja on kommertsгарантиisid käsitlevad sätted üle võtnud ainult osaliselt. Ei ole selge, kas need vastavad direktiivile. Tšehhi Vabariigis tundub ülevõtmine olevat osaline ja ebapiisav. Leedu ei ole artikli 6 ülevõtmismeetmetest teatanud.

Artikli 6 lõige 4 kohaselt võivad liikmesriigid nõuda garantii vormistamist kindlaksmääratud keeles. Kõnealust võimalust on kasutanud Eesti, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Malta, Poola, Portugal, Sloveenia, Taani, Ungari (kohustuslike garantiide puhul) ja Ühendkuningriik. Belgia toetub õigusaktidele, mille kohaselt tuleb kasutada selle piirkonna keelt, kus kaupu turustatakse.

10. SÄTETE KOHUSTUSLIKKUS – ARTIKLI 7 LÕIKED 1 JA 2

Artikli 7 lõike 1 kohaselt ei ole tarbijale siduv ükski lepingutingimus, millega jäetakse tarbija õigustest ilma või kõnealuseid õigusi piiratakse, kui müüjat ei ole eelnevalt teavitatud lepingule mittevastavusest. Enamik liikmesriike on kõnealuse sätte täpselt üle võtnud. Läti ei ole ülevõtmismeetmetest teatanud.

Lisaks sellele ei tohi tarbijad artikli 7 lõike 2 kohaselt jääda ilma direktiiviga pakutavast kaitsest seetõttu, et kohaldamiseks valitakse kolmanda riigi õigusakt. Kõnealune säte on üle võetud enamikus liikmesriikides. Mõned neist on kehtestanud teisendid määratlusele ELi territooriumiga „tihedalt seotud” leping. Näiteks Prantsusmaa ja Saksamaa on võtnud tegureid lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse Rooma konventsiooni artiklist 5. Madalamaade õigusaktide kohaselt on siduvaks teguriks tarbija alaline elukoht. Läti, Sloveenia ja Tšehhi Vabariik ei ole ülevõtmismeetmetest teatanud.

11. KASUTATUD KAUP – ARTIKLI 7 LÕIGE 1

Artikli 7 lõike 1 teine lause võimaldab liikmesriikidel sätestada, et kasutatud kauba puhul võivad müüja ja tarbija leppida kokku lühemas müüja vastutuse tähtajas (mis ei või olla lühem kui aasta). Kõnealust reguleerimisvõimalust on kasutatud Austrias, Belgias, Hispaanias, Itaalias, Küprose Vabariigis, Luksemburgis, Poolas, Portugalis, Saksamaal, Slovakkias, Sloveenias, Tšehhi Vabariigis ja Ungaris.

12. JÄRELDUSED

Direktiivi ülevõtmisest liikmesriikides kerkivad mitmed probleemid. Paljud neist võivad olla tingitud direktiivi regulatiivsetest lünkadest, kuid teisi võib juba praegu käsitada direktiivi ebaõige ülevõtmisena. Ülevõtmist kontrollides on ilmnenud märkimisväärsed erinevused siseriiklike õigusaktide vahel, mis tulenevad miinimumklausli kasutamisest ja direktiivis sätestatud eri reguleerimisvõimalustest. Praegu ei ole selge, mil määral mõjutavad kõnealused erinevused siseturu nõuetekohast toimimist ja tarbijausaldust. Rohelise raamatu arutelude tulemustest selgub, kas direktiivi tuleb muuta.

II OSA – TOOTJA OTSENE VASTUTUS

13. KEHTIVAD RIIKLIKUD EESKIRJAD

Direktiiv võimaldab tarbijal nõuda kauba lepingule mittevastavuse korral müüjalt parandusmeetmete võtmist. Selles ei ole sätestatud tootja otsese vastutust. Direktiiv nõuab siiski, et komisjon uuriks tootja otsese vastutuse kehtestamist ning esitaks vajaduse korral ettepaneku. Komisjon saatis liikmesriikidele ELi õigusliku olukorra kindakstegemiseks küsimustiku, et saada teavet kõnealuse küsimusega seotud sätete olemasolu kohta nende õigusaktides. Sama küsimustikuga soovis komisjon teada saada liikmesriikide seisukohti küsimuses, kuidas võib tootja otsene vastutus mõjutada tarbijakaitse taset ja siseturgu. Sarnane küsimustik oli suunatud sidusrühmadele.

Seitsmeteistkümnest küsimustikule vastanud liikmesriigist on Belgia, Hispaania, Läti, Portugal, Rootsi ja Soome kehtestanud tarbija otsese vastutuse eri vormid.⁷ Tootjale otseste nõuete esitamise tingimused erinevad märkimisväärselt. Rootsis ja Soomes võib tarbija pöörduda turustusahela mis tahes lüli poole, Hispaanias ja Lätis võib tarbija esitada nõude ainult tootjale või importijale, Portugalis võib pöörduda tootja ja tootja esindajate poole. Lätis, Rootsis ja Soomes võib tarbija nõuda kõiki direktiiviga ettenähtud parandusmeetmeid. Hispaanias ja Portugalis on ainsad võimalikud parandusmeetmed parandamine ja asendamine. Lisaks peavad Prantsusmaal ja Soomes tarbija nõuded põhinema tootja ja tema turustusahelas osaleva lepingupartneri vahelisel lepingul. Hispaanias võib tarbija nõuda parandusmeetmeid otse valmistajalt või importijalt, kui müüjalt parandusmeetmete nõudmine ei ole võimalik või põhjendatud, nt kui müüja on pankrotis või keeldub järjekindlalt probleemiga tegelemast. Sarnaselt võib Rootsi tarbija tugineda tootja otsesele vastutusele üksnes juhul, kui müüja on pankrotis, tegevuse lõpetanud või kui müüjat ei ole võimalik leida.

⁷ Kinnitamata andmetel on Prantsusmaa sätestanud tootja otsese vastutuse, kuid ta ei ole küsimustikule vastanud.

Mõned liikmesriigid, kes ei ole tootja otsesest vastutusest sätestanud, kaaluvad selle kehtestamist (nt Ungari) või on sätestanud sarnase mõjuga eeskirjad (nt Sloveenia).

14. VÕIMALIK MÕJU

Sidusrühmad ja liikmesriigid ei ole ühel arvamusel selles, milline on tootja otsese vastutuse mõju tarbijakaitse tasemele ja siseturule. Enamik liikmesriike ja mitu sidusrühma on seisukohal, et tootja otsene vastutus tõhustab või võib tõhustada tarbijakaitset. Nende arvates tagab tootja otsene vastutus tarbijale hüvituse, kui müüja ei suuda (või ei taha) tarbija kaebusi lahendada. See moodustab tarbijatele olulise turvavõrgu. Mõned liikmesriigid on seisukohal, et tootjal on kauba lepinguga vastavusse viimiseks tihtipeale paremad võimalused kui müüjal. Väiksem osa liikmesriike ja sidusrühmi arvab vastupidi, et tootja otsene vastutus ei tõhustaks tarbijakaitset, vaid põhjustaks ebakindlust kohaldatava õigusakti suhtes ja viivitaks tarbija kaebuste lahendamist.

Liikmesriikide ja sidusrühmade arvamused tootja otsese vastutuse võimaliku mõju kohta piiriüleste ostude tegemisega seotud tarbijahoiakutele jagunevad kaheks. Paljud vastanud on seisukohal, et tootja otsene vastutus julgustaks tarbijaid piiriüleseid oste tegema, kuna see lihtsustaks nende jaoks tootja kohaliku esindaja ja mitte teise riigi müüja poole pöördumist. Tarbijatel oleks kauba tootjat lihtsam kindlaks teha kui müüjat, sest tavaliselt on etiketile märgitud tootja nimi. Teised vastanud rõhutavad vastupidi, et tootja otsene vastutus ei mõjuta tarbija hoiakuid siseturu suhtes, kuna neid mõjutavad ülekaalukalt majandustegurid. Lisaks väidavad mõned, et tootja otsese vastutuse kehtestamine võib mõjutada turustusahela eri liikmete vahelist tasakaalu ja kallutada müüjaid süüdistama puuduste eest tootjat (või muud ahela liiget). Lisaks oleks see vastuolus lepinguvabaduse põhimõttega.

Oluline osa sidusrühmadest ja paljud liikmesriigid on seisukohal, et tootja otsene vastutus oleks ettevõtetele märkimisväärne koormus, kuna tootjad peaksid välja töötama kaebuste käsitlemise süsteemid ja nägema ette rahalised vahendid vastutuse kandmiseks. Liikmesriigid, kes on tootja otsese vastutuse juba kehtestanud, ja väiksem osa sidusrühmi siiski ei jaga kõnealust arvamust ja juhivad tähelepanu sellele, et direktiivi artiklis 4 on tootja vastutus juba sätestatud. Lisaks on nad seisukohal, et tootja otsesest vastutusest kohaldatakse tegelikkuses nii harva, et see ei ole ettevõtetele eriline koormus.

15. JÄRELDUSED

Erinevate tootja otsese vastutuse süsteemide olemasolu võib olla siseturu jaoks probleem. Siiski ei saa komisjon praegu lõppjärelt teha. Puuduvad piisavad tõendid, et teha kindlaks, kas tootja otsesest vastutusest käsitlevate ELi eeskirjade puudumine avaldab negatiivset mõju tarbija usaldusele siseturu vastu. Komisjon on seetõttu otsustanud ettepanekut mitte esitada ja uurida kõnealust küsimust edasi rohelise raamatu raames.

ILISA

Liikmesriikide rakendusmeetmete tabel

Liikmesriik	Komisjonile teadaolevad rakendusmeetmed 1. aprillil 2006	Seaduse jõustumise kuupäev
Österreich	Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB), konsolidiert durch das "Gewährleistungsrecht-Änderungsgesetz" BGBl. Nr. 48/2001, Teil I, 08/05/2001, p. 1019 Konsumentenschutzgesetz (KSchG), BGBl 1979/140	1.01.2002
Belgique	Loi relative à la protection des consommateurs en cas de vente de biens de consommation, référence de publication du 21/09/2004, page: 68384-68388, num.: Moniteur Belge Entrée en vigueur : 01/01/2005	1.05.2005
България	Закон за защита на потребителите, публикуван в Държавен вестник бр. 99 от 9.12.2005 г.	10.06.2006
Kypros	Ο περί Ορισμένων Πτυχών της Πώλησης Καταναλωτικών Αγαθών και των Συναφών Εγγυήσεων Νόμος του 2000. (N. 7(I)/2000)	28.01.2000
Česká republika	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění zákona č. 367/2000 Sb., Coll.Laws (CZ) 200 No 99 Zákon č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky ve znění zákona č. 226/2003 Sb. Zákon o obecné bezpečnosti výrobků č. 102/2001 Sb.	1.01.2001
Danmark	Lovbekendtgørelse nr. 237/2003 om køb	28.03.2003
Eesti	Tarbijakaitseadus, Riigi Teataja 1994, No.12, p. 13 Võlaõigusseadus, Riigi Teataja 2002, No. 53, p. 336	15.04.2004
Suomi	Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38	No information
France	Code de Consommation, Loi n° 89-421 du 23 juin 1989 relative à l'information et à la protection des consommateurs ainsi qu'à diverses pratiques commerciales Ordonnance n. 2005-136 du 17 février 2005 relative à la garantie de la conformité du bien au contrat due par le vendeur au consommateur.	18.02.2005

Deutschland	Bürgerliches Gesetzbuch (BGB), BGBl. I 2002, 42 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, BGBl. I 1994, 2494 Produkthaftungsgesetz (ProdHaftG), BGBl. I 1989, 2198 Zivilprozessordnung (ZPO) BGBl. I 1950, 533	1.01.2002
Ellás	Nomos 2251/94 Prostasia ton katanaloton, FEK A' 191/16.11.1994 ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ, Α -151/1946	21.08.2001
Magyarország	1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 151/2003. (IX. 22.) Korm. Rendelet az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról, Magyar Közlöny 2003/109 (X.22.) 1997. évi CLV tv. A fogyasztóvédelemről, Magyar Közlöny 1997/119. (XII.23.)	1.07.2003
Ireland	European Communities (Certain Aspects of the Sale of Consumer Goods and Associated Guarantees) Regulation 2003, S.I. no. 11 of 2003	22.01.2003
Italia	Decreto Legislativo 6 settembre 2005, n. 206 "Codice del consumo, a norma dell'articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n. 229 ex Decreto Legislativo 2 febbraio 2002, n. 24 "Attuazione della direttiva 1999/44/CE su taluni aspetti della vendita e delle garanzie di consumo"	23.10.2005
Latvija	Patērētāju tiesību aizsardzības likums, Latvijas Vēstnesis 1999 No. 104/105	No information
Lietuva	Lietuvos Respublikos Civilinis Kodeksas, Valstybės Žinios 2000, 6d, Nr. 74 Lietuvos Respublikos Vartotojų Teisių Gynimo Įstatymas, Valstybės Žinios 2004 72-2496	30.04.2004
Luxembourg	Loi du 21 avril 2004 relative à la garantie de conformité due par le vendeur de biens meubles corporels, Mémorial 2004 No. 60 Loi du 25 août 1983 relative à la protection juridique du consommateur, Mémorial 1983, p. 1494	1.01.2005
Malta	Att dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur Kapitlu 378 tal-Ligijiet ta' Malta, L.M. 2002, 378	15.10.2002

Nederland	Burgerlijk Wetboek, Boek 7, Titel, Stb (NL) 2004, no. 553	1.05.2003
Polska	Ustawa z 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego	1.01.2003
Portugal	Decreto-Lei n.º 67/2003, de 8 de Abril, Diário da República, I Série-A, n.º 83, 2003.04.08, pp. 2280 et ss. Código Civil (aprovado pelo Decreto-Lei n.º 47 344, de 25 de Novembro de 1966)	9.04.2003
Romania	Lege privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora no. 449/2003 (O.J. 812/18.11.2003)	1.01.2007
Slovenska republika	Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov Zákon č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov	No information
Slovenija	Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot), UL RS (Uradni list RS) 20/1998 (25/1998 – popr.), UL RS (Uradni list RS) 23/1999, 110/2002, 51/2004	No information
España	Ley 23/2003, de garantías en la venta de bienes de consumo, BOE, No. 165, 11.07.2003, p. 27160 et seqq	11.09.2003
Sverige	Konsumentköplag (1990:932) ändrad genom SFS 2002:587, SFS Lag 1990 No. 932	1.07.2002
United Kingdom	Sale of Goods Act 1979 Supply of Goods (Implied Terms) Act 1973 Supply of Goods and Services Act 1982 The Sale and Supply of Goods to Consumers Regulations 2002	31.03.2003

II LISA

LÄBIVAADATAVAD TARBIJAKAITSEDIREKTIIVID

Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiv 85/577/EMÜ tarbija kaitsmise kohta väljaspool äriruume sõlmitud lepingute korral (EÜT L 372, 31.12.1985, lk 31).

Nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiiv 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta (EÜT L 158, 23.6.1990, lk 59).

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 1994. aasta direktiiv 94/47/EÜ ostjate kaitse kohta, mis puudutab kinnisvara osajalise kasutamise õiguse ostulepingute teatavaid aspekte (EÜT L 280, 29.10.1994, lk 83).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiiv 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral (EÜT L 144, 4.6.1997, lk 19).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel (EÜT L 80, 18.3.1998, lk 27).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 51).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiiv 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta (EÜT L 171, 7.7.1999, lk 12).